

Itinerari formatiu Unitat Docent Infermeria Obstètrico-Ginecològica

HOSPITAL SANTA CREU I SANT PAU

Especialitat: Infermeria Obstètrico-ginecològica

Data revisió itinerari: Febrer 2022

Cap de la unitat docent: Anna Ramos de Luis

Tutors docents: Raquel Pérez Guervós, Anna Solà i Busquets

Data d'aprovació per la comissió de docència: 9 de març 2022

1. INTRODUCCIÓ:

El programa de formació sanitària especialitzada (FSE) es basa principalment en l'aprenentatge assistencial tutelat, de manera que el/la resident vagi adquirint de manera progressiva experiència en la presa de decisions, habilitats i actituds pròpies de la seva especialitat. El Reial Decret 183/2008 publicat al febrer de 2008 insisteix en la necessitat d'establir un sistema de supervisió progressiu, perquè el/la resident vagi adquirint autonomia, i s'han de delimitar uns nivells de responsabilitat per a cada any de residència, i també per a cada tècnica o àrea de coneixement. Així, en la infermeria especialitzada en obstetrícia i ginecologia, hi ha algunes tècniques que han de ser conegudes per tots els residents des dels primers mesos de començada la residència, i altres, en canvi, no es consideren fonamentals per a la formació bàsica d'un/a especialista, i el/la resident purament ha de conèixer-les i haver-les presenciades.

Encara que hi ha un protocol de supervisió específic de l'especialitat, en el qual es gradua el grau de supervisió que requereixen els residents en les activitats realitzades segons l'any de residència, en cada una de les àrees de rotació hi ha uns objectius docents generals i específics i unes competències a adquirir, i en les diferents activitats s'ha de fixar també uns nivells de responsabilitat i autonomia determinats.

Els nivells de responsabilitat i grau d'autonomia que ha d'assolir el resident, molt lligats al de supervisió, estan dividits entre:

- **Nivell 1:** les habilitats adquirides permeten al resident dur a terme les activitats de manera autònoma, sense necessitat d'una tutorització directa, tot i que té l'opció de consultar a l'especialista responsable sempre que ho consideri necessari.

- **Nivell 2:** el resident té un coneixement extens, que li permet realitzar directament les activitats, però no té prou experiència per fer-ho de manera totalment independent.
- **Nivell 3:** el resident no té experiència pròpia i no pot, per tant, dur a terme les activitats; les realitza el personal sanitari del centre i el resident observa i/o ajuda en la seva execució.

2. DURADA DE L'ESPECIALITAT:

2 anys

3. OBJECTIUS GENERALS DE L'ESPECIALITAT:

La llevadora és el professional sanitari que, amb una actitud científica responsable i utilitzant els mitjans clínics i tecnològics adequats, proporciona una atenció integral a la salut sexual i reproductiva de la dona.

L'àmbit d'actuació de les llevadores abasta tant l'Atenció Primària (centres de salut, comunitat, família i domicili) com l'Atenció Especialitzada (hospital o altres dispositius dependents del mateix).

La llevadora fomenta la normalitat en el procés fisiològic en l'atenció de l'embaràs, part, puerperi i al nadó sa fins al 28è dia de vida i col·labora dins d'un equip multidisciplinari en l'atenció a la dona gestant d'alt risc obstètric. A més, desenvolupa activitats de promoció i prevenció de la salut sexual, reproductiva i en l'etapa del climateri, en consonància amb les demandes de la societat i en el marc de polítiques globals de salut.

El perfil competencial de la infermera especialista en Infermeria Obstètrico-Ginecològica (Llevadora) que es conté en aquest programa formatiu s'ha ajustat a les directrius derivades de la Confederació Internacional de Llevadores, a les directrius de la Unió Europea contingudes a l'article 55 del Reial Decret 1837/2008, de 8 de novembre, que es refereix a les activitats professionals que, com a mínim, han de realitzar les llevadores, així com a les necessitats del Sistema Nacional de Salut, a l'evolució dels coneixements científics i a les demandes de la societat actual.

L'objectiu principal és que en concloure el període formatiu de 2 anys, la llevadora resident hagi adquirit les seves pròpies competències professionals i hagi realitzat unes activitats mínimes d'aprenentatge clínic.

4. OBJECTIUS ESPECÍFICS DE L'ESPECIALITAT:

QUADRE DE ROTACIONS

ANY	ÀREA DE ROTACIÓ	MESOS
R1	Urgències obstètrico-ginecològiques i sala de parts	5
	Atenció primària: Assistència a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR)	4
	Sala d'hospitalització de maternitat	1
	Unitat de neonatologia	1
	Consulta de control de benestar fetal (TNS)	1
R2	Urgències obstètrico-ginecològiques i sala de parts	8
	Atenció primària: ASSIR *	3
	Consultes externes: alt risc obstètric i patologia ginecològica	1

[* ja sigui en dispositiu propi (ASSIR Guinardó) o en dispositiu associat (ASSIR Dreta)]

Resident de Primer Any

1- Atenció Primària (4 mesos).

La formació es porta a terme a l'ASSIR Guinardó, de titularitat pròpia, i a l'ASSIR Dreta (CAP Pare Claret i CAP Roger de Flor), acreditat com a dispositiu docent associat de la nostra unitat.

La rotació a ASSIR es realitzarà cinc mòduls a la setmana de 6 hores cadascun de dilluns a divendres en horari de matí (de 8 a 14 hores) o tarda (de 14 a 20 hores), a la consulta de llevadora, i atenent visites obstètriques i ginecològiques.

Adquisició de nivell d'autonomia general 3-2.

Objectius:

- Assessorar sobre consell preconcepcional. Diagnosticar i realitzar el seguiment de l'embaràs normal.
- Assistir i supervisar l'evolució de la mare i del nadó durant el primer mes de vida, tant a consulta com a domicili.
- Aconsellar en matèria d'anticoncepció.
- Aconsellar a la dona amb problemes ginecològics.
- Realitzar activitats de prevenció, assessorament i detecció ITS.

- Portar a terme activitats de detecció precoç de càncer de coll uterí.
- Portar a terme un programa d'Educació Maternal.

2- Urgències Obstètrico-Ginecològiques i Sala de Parts: (5 mesos)

La rotació per Sala de Parts engloba tant l'assistència a urgències obstètrico-ginecològiques, com el cuidat i assistència a la gestant durant el treball de part.

La jornada ordinària està organitzada en torns de 12 hores, de dia o de nit, com la resta de personal de l'àrea.

Adquisició d'autonomia general nivell 3-2.

Objectius:

- Atendre el part normal. Identificar i atendre el procés de part fisiològic i les seves complicacions.
- Promoure la salut materno-infantil i l'atenció al part normal.
- Aplicar els protocols vigents.
- Aplicar les tècniques d'assistència en cas d'urgència.
- Aplicar mesures de confort, acompanyament, suport emocional tant a la gestant com la família durant el treball de part.
- Assistir a les urgències de gestants de tercer trimestre i en les urgències ginecològiques.
- Atendre a la Reanimació Neonatal bàsica (N2) i participar en Avançada (N3).

3- Sala d'Hospitalització de Maternitat: (1 mes)

El personal de la planta de Maternitat està format per una llevadora (durant 12 hores) més l'equip d'infermeria (infermeres i auxiliars) dividit en tres torns.

L'horari serà de dilluns a divendres en horari de 9-17 hores juntament amb la llevadora referent.

Adquisició d'autonomia general nivell 2.

Objectiu general:

Adquirir els coneixements, habilitats i actituds adequats en els diferents cuidats a la dona, el nadó i la família.

Objectius específics:

- Aconsellar en els problemes o dificultats en lactància materna.
- Detectar i derivar l'anormalitat del procés de puerperi i nadó sa.
- Aplicar els cures de dones gestants d'Alt Risc.
- Proporcionar educació sanitària al alta sobre el puerperi, lactància materna i criança tant a la dona com a la seva família.
- Aconsellar en els problemes o dificultats en lactància materna.
- Assistir i supervisar l'evolució físico-social del binomi mare-fill durant el puerperi.

4- Consulta de control de benestar fetal (test no estressant o TNS): (1 mes).

La rotació es realitzarà a la consulta de monitorització materno-fetal de dilluns a divendres en horari de 8-15 hores.

Adquisició de nivell d'autonomia general nivell 2.

Objectiu general: Controlar i aconsellar a les gestants en el tercer trimestre.

Objectius específics:

- Interpretar els registres cardiotocogràfics.
- Aplicar els protocols en l'atenció a la gestant d'alt risc obstètric.
- Confeccionar la història obstètrica.
- Impartir educació sanitària i assessorament sobre el pla de naixement.

5- Unitat de Neonatologia: (1 mes)

La rotació es realitzarà a la Unitat de Nounats amb l'equip d'Infermeria Especialista en Pediatria. L'horari serà de dilluns a divendres, de 7 a 14 hores.

Adquisició de nivell d'autonomia general 2-3.

Objectius:

- Familiaritzar-se amb l'exploració física del nadó prematur, les seves peculiaritats fisiològiques i possibles complicacions.
- Manejar el material específic del nadó.
- Col·laborar en la reanimació neonatal avançada.
- Gestionar l'estrès en els pares que viuen l'ingrés d'un fill.
- Promoure la lactància materna i la relació afectiva del nadó amb els seus pares.
- Impartir educació sanitària i assessorament a l'alta.

Resident de Segon Any

1- Atenció Primària: (3 mesos)

Aquesta segona rotació està organitzada de la mateixa manera que la primera, en ASSIR Guinardó i Dreta, amb un nivell d'autonomia major (2-1).

L'activitat assistencial es realitzarà a la consulta de llevadora oferint: Assistència Ginecològica, Tarda Jove i Educació Sexual a la Comunitat, control i seguiment de l'embaràs, visites d'atenció especialitzada en patologies obstètriques, control i seguiment en el puerperi i el nadó sa, visites domiciliàries de puerperi i atenció al climateri.

Objectius:

- Assessorar sobre consell preconcepcional. Diagnòstic, control i seguiment de l'embaràs normal.
- Assistir i supervisar l'evolució de la mare i del nadó durant el primer mes de vida, tant a consulta com a domicili.
- Aconsellar en matèria d'anticoncepció. Atenció Tarda Jove i dur a terme sessions d'Educació en Sexualitat a l'adolescència.
- Aconsellar a la dona amb problemes ginecològics.
- Realitzar activitats de prevenció, assessorament i detecció de malalties de transmissió sexual (ITS).
- Portar a terme activitats de detecció precoç de càncer de coll uterí.
- Portar a terme un programa d'Educació Maternal i postpart.

2- Sala de Parts: (8 mesos)

Aquesta segona rotació està organitzada de la mateixa manera que la primera, i els objectius docents seran els mateixos, però amb un nivell d'autonomia major (2-1).

3- Consultes Externes: Alt risc obstètric i Patologia Ginecològica. 1 mes.

Consisteix en una rotació centrada en l'aprenentatge de les competències de la llevadora, tenint en compte les preferències i inquietuds de la resident. Durant aquest mes el/la resident pot rotar per les consultes específiques del Servei d'Obstetrícia i Ginecologia que triï segons les seves preferències personals, per aprofundir els seus coneixements en aspectes específics (N3-2).

Les diferents consultes per les quals pot rotar són les següents:

- Consulta de llevadora dirigida a dones amb disfuncions del Sòl Pelvià.
- Consulta de llevadora dirigida a dones amb fetus en presentació de natges.
- Consulta d'atenció a gestants de risc com Insuficiència Placentària/Preeclàmpsia, Diabetis Gestacional, Prematuritat.
- Unitat de Salut Mental Perinatal.
- Unitat d'Endometriosis
- Unitat de Patologia Mamària.
- Unitat de Reproducció.
- Unitat de Patologia del tracte Genial Inferior
- Unitat Oncologia Ginecològica.
- Consulta del Climateri.

5. GUÀRDIES

L'atenció continuada a la sala de parts és un element fonamental de l'aprenentatge de la infermeria obstètrico-ginecològica, ja que gran part de la nostra tasca com a llevadores consisteix a acompanyar la dona durant el procés de part.

Per això, més enllà de la rotació a sala de parts, on la jornada ordinària està organitzada en torns de 12 hores (50% de dia i 50% de nit), el/la resident seguirà realitzant guàrdies en aquesta àrea al llarg de les restants rotacions, com jornada complementària, per mantenir l'exposició a aquest tipus d'activitat assistencial. Estan programades a raó de 2 guàrdies al mes de 12 hores, encara que de distribució variable:

- Atenció Primària (ASSIR): 2 guàrdies al mes, el cap de setmana.
- Sala d'hospitalització de maternitat: 1 guàrdia al mes, entre setmana.
- Consulta de control de benestar fetal (TNS): inclou 4 guàrdies al mes (1 a la setmana).
- Unitat de neonatologia: 1 guàrdia al mes, entre setmana.
- Consultes Externes: és l'únic rotatori en què no s'inclouen guàrdies.

El total són 20 guàrdies = 240 hores d'atenció continuada, per assolir les 1800 hores anuals que marca el programa de l'especialitat.

Els objectius i el grau de responsabilitat i autonomia coincideixen amb els mateixos que durant la rotació a sala de parts en jornada ordinària.

6. ACTIVITATS FORMATIVES DEL PLA TRANSVERSAL COMÚ

Hi ha un conjunt de competències genèriques, comunes a totes o la majoria d'especialitats, que els/las residents han d'adquirir al llarg de tot el període formatiu. Per afavorir aquesta adquisició, els/las residents assisteixen a una sèrie d'activitats formatives, organitzades per la comissió de docència i el departament de Formació Continuada:

ACCIONS FORMATIVES	MODALITAT	R1	R2
Sessió Acollida de Residents	presencial	●	
Suport Vital Bàsic	presencial	●	
Estació de treball clínic	presencial	●	
Seguretat del pacient	on line	●	
Formació en prevenció de riscos laborals	on line	●	
Curs de radioprotecció	on line	●	
Recerques bibliogràfiques	on line	●	
Metodologia d'investigació	on line	●	
Comunicació en l'àmbit assistencial	presencial	●	
Infecció nosocomial	presencial	●	
Tallers de simulació d'entorns clínics	presencial	●	●

Tallers d'habilitats	presencial	•	•
Suport Vital neonatal	presencial		•
Estadística bàsica amb Stata	presencial		•
Gestió clínica	Online/presencia I		•

7. PROGRAMA TEÒRIC:

D'acord amb el programa oficial de l'especialitat, la formació pràctica es complementa amb un programa teòric, impartit de manera centralitzada per a totes les unitats docents de Catalunya per la DGPRS (Direcció General de Planificació i Recerca en Salut), acreditada com a dispositiu docent associat de cadascuna d'elles.

La dedicació per a aquest programa teòric correspon al 26% del total del període formatiu, repartit al llarg dels dos anys de residència: 300 hores de classes presencials i 600 hores no presencials. Aquestes últimes es realitzen a través d'un dossier, eina d'aprenentatge basada en casos clínics, la presentació, correcció i avaluació de la qual es fa a través de plataforma en línia.

El programa teòric està estructurat en el següent temari:

- Atenció Maternal i del Nadó I.
- Atenció Maternal i del Nadó II.
- Infermeria de la Dona i la Família.
- Educació per a la Salut de la Dona.
- Administració dels Serveis Obstètrico-Ginecològics.
- Investigació en Infermeria Obstètrico-Ginecològica.
- Legislació i Deontologia en Infermeria Obstètrico-Ginecològica.

8. ACTIVITAT DOCENT DE LA PRÒPIA UNITAT

- **Cursos d'acollida específics de la UDM:** Tallers teòrics i teòrico-pràctics per a una millor integració i adquisició de les competències bàsiques per a l'activitat assistencial del R1 LLIR i MIR al Servei d'Obstetrícia i Ginecologia.

- Atenció d'Urgències Obstètriques i Ginecològiques
- Taller de Realització de tacte vaginal
- Atenció al part normal
- Instrumentació en Cesàries
- Interpretació de registres cardiotocogràfics
- Formació en SAP (programa informàtic).

- **Curs-taller de sutura dels diferents tipus de esquinçaments perineals:**
Curs teòric-pràctic per a la millora en la competència diagnòstica i terapèutica dels esquinçaments perineals intrapart. Pràctiques de sutura en model animal.
- **Curs de tocúrgia:** Curs teòric-pràctic amb simulacres sobre el part eutòcic, el part instrumental, part vaginal de natges i versió cefàlica externa, a més de taller d'emergències obstètriques com Hemorràgia postpart i Distòcia de múscul.
- Sessions **del Servei d'Obstetrícia i Ginecologia:**
 - Sessions generals del Servei: Es realitzen els dimarts i dimecres de cada setmana, en horari de 15:30-16:30. Es tracta de sessions sobre actualització de protocols i sessions sobre evidència científica actual. Les residents de llevadora participen activament amb la presentació de dues sessions a l'any sobre temes relacionats amb les seves competències i supervisat per la tutora referent.
 - Sessions de subespecialitats: Són sessions específiques d'algunes de les subespecialitats on es comenten actualitzacions en l'atenció i es discuteixen sobre casos clínics per determinar actuacions.

Paral·lelament, en el servei s'organitzen anualment diferents activitats formatives, de contingut variable segons necessitats i la demanda del personal assistencial, i dirigides tant a personal propi com a assistents externs. Es reserven sistemàticament places en tots aquests cursos per a aquells residents que estiguin interessats.

9. ASSISTÈNCIA A ACTIVITATS FORMATIVES DE L'ESPECIALITAT

La llevadora resident assistirà com a mínim a un Congrés Nacional de llevadores, on presentarà una comunicació com a primera autora, i preferentment en format oral.

Podrà assistir a aquells tallers, cursos o jornades en què tingui interès sempre pactat amb les tutores segons el seu contingut docent i alliberant-se de la seva jornada ordinària per assistir.

9. ACTIVITAT INVESTIGADORA

Amb aquesta activitat es persegueix generar coneixement científic en Infermeria obstètrico-ginecològica, impulsar línies de recerca i fomentar la difusió per millorar la pràctica clínica.

A l'Hospital de Sant Pau, s'ofereix la possibilitat d'un suport per al desenvolupament de projectes d'investigació i orientació en les presentacions de comunicacions posteriors.

Els objectius mínims a complir són:

- Participar en l'elaboració d'un projecte d'investigació sobre una àrea específica, que es realitzarà al llarg del 2n any de residència.
- Aquest treball pot ser d'investigació clínica, i en finalitzar-lo, s'haurà de plantejar la presentació del resultat d'aquest treball com una comunicació a un congrés nacional.

